

Sagospel

UPPSALA KAMMARORKESTER

TRIO X

DIRIGENT: PAUL MÄGI

**TORSDAG
10 MARS
2016**

Program

Carl Nielsen

1856-1931

ur Aladdinsvit op. 34

Orientalisk festmarsch

Aladdins dröm och morgondimmans dans

Afrikansk dans

Lennart Simonsson

f. 1962

Pyramus & Thisbe (uruppförande, beställning 2016)

Music for chamber orchestra and jazz piano trio

Heritage

Secret Lovers

The Lioness

The Mulberry Tree

Atonement

PAUS

Nikolaj Rimskij-Korsakov

1844-1908

Scheherazade op. 35

Violinsolso: Klara Hellgren

Havet och Sinbads skepp

Sagan om prins Kalender

Den unge prinsen och den unga prinsessan

Fest i Bagdad. Havet. Skeppet krossas mot en klippa

där det står en krigare i brons. Avslutning

Konserten avslutas ca 21.15

Nielsen: Aladdinsvit

Sagosamlingen som vi kallar *Tusen och en natt* kommer möjligen ursprungligen från Indien, men dess första kända form är en persisk kollektion som på 800-talet översattes till arabiska i Bagdad. I den arabiska världen rådde en magiskt betingad ovilja mot jämna tal, kanske var det därför man lade till en natt. I Bagdad tillfördes även nya sagor, och kompletteringarna fortsatte i Kairo från ungefär år 1200. Då Antoine Galland 1704 började ge ut sin översättning spred sig en verklig orientfeber i europeisk konst och litteratur. Mer om Sheherazade nedan, även sagan om Aladdin - den late dagdrivaren som hittar en magisk lampa och med hjälp av dess ande besegrar den onde trollkarlen och äktar sultanens dotter - ingår i *Tusen och en natt*. Aladdin är även huvudperson i skådespelet från 1805 med samma namn av den danska guldålderns litterära portalfigur, Adam Oehlenschläger (1779-1850). Till år 1919 planerades ett storslaget återuppväckande av pjäsen på Det Kongelige Teater i Köpenhamn, en enormt resurskrävande, tvåkvällars föreställning signerad Johannes Poulsen. Carl Nielsen var måttligt intresserad av projektet och muttrade om "det där orientaliska larmandet", dessutom hade han genom bittra erfarenheter tröttnat rejält på hela teater- och operavärlden. Ändå kände han tydligen att han inte kunde avvisa beställningen av skådespelsmusiken. Fast då resultatet förkortades och stuvades om, och då scenen dessutom fick en utformning som gick ut över orkesterns hörbarhet var måttet rågat. Tonsättaren tog nu avstånd från alltihop trots att musiken allmänt betraktades som mycket lyckad. Men några år senare framförde han ändå nästan hela verket i rätt ordning, och följde 1926 upp med en konsertsvit omfattande fem satser. Med

ytterligare två satser trycktes en slutgiltig svit postumt 1940. Liksom i den populära chokladasken är det lite väl mycket av allt i Oehlenschlägers pjäs, men kärnan är den romantiska bilden av Aladdin som det naturliga geniet som bara är just det utan att anstränga sig (fast i kombination med lampans ande, väl att märka). Trollkarlen Nouredin, som har studerat och jobbat sig till sin position, kämpar förgäves.

Simonsson: Pyramus & Thisbe

Lennart Simonsson är sedan 2002 anställd vid Musik i Uppland som pianist i Trio X. Han är också verksam tonsättare och arrangör i andra sammanhang. Bland hans verk kan nämnas *Oratio* för kör och *The Albatross Suite* för kammarorkester och jazztrio. Lennart Simonsson är utbildad vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm, och blev efter examen 1986 erbjuden kapellmästartjänsten i den nyskrivna musikalen Ringo på Göta Lejon. Sedan dess har han medverkat som arrangör och kapellmästare på Stockholms teaterscener i ett 20-tal uppsättningar. Lennart Simonsson har även arbetat som lärare vid Musikhögskolan i Piteå. *The Albatross Suite*, fick stor uppmärksamhet och är liksom *Pyramus och Thisbe* skriven för Uppsala Kammarorkester och Trio X. Efter att Lennart Simonsson mottagit Musik i Upplands beställning inför 2016 som skulle bygga på ett sagotema, tipsade en god vän honom om det tragiska babyloniska kärleksparet Pyramus och Thisbe. Denna sorgliga saga är mest bekant så som den återges av romaren Ovidius i hans *Metamorfoser*. De unga tu är nära grannar, men förbjuds på grund av släktrivalitet att umgås. De kommunicerar genom en

spricka i väggen mellan deras hus, och stämmer möte under ett mullbärsträd. Innan Pyramus anländer till mötet ser Thisbe ett lejon med blodig käft, hon blir skrämmd och flyr in i en grotta. Thisbe tappar sin själ i flykten och lejonet känner doften och får tag på själen som tuggas sönder till trasor. Då Pyramus ser det sönderslitna och blodiga plagget tar han i förtvivlan sitt liv med sitt svärd. Thisbe återvänder efter flykten från lejonet, ser den döde Pyramus, och samma svärd får ända även hennes liv. Det första nedtecknade Romeo och Julia-temat, alltså. Satstitlarna *Heritage* (arvet – familjen, traditionen, samhället), *Secret Lovers*, *The Lioness*, *The Mulberry Tree* (vittnet) och *Atonement* (gottgörelse, försoning – familjerna enas om att de dödas aska får vila i samma urna) förklarar huvudsakligen sig själva. I den dramatiska mittensatsen *The Lioness* finns taktarten 9/8-delar representerad. Det är en musikalisk spegling av versmåttet hexameter som Ovidius använde sig av. Två hela takter blir alltså sex punkterade fjärdedelar.

Rimskij-Korsakov: Scheherazade

Nikolaj Rimskij-Korsakov såg sig först som amatör inom musiken. Samtidigt som han odlade sina förmågor som pianist och cellist lockades han av sjön, och antogs som tolvåring till sjökrigsskolan i Sankt Petersburg. Men musiken tog ändå till sist över helt, inte minst efter att Milij Balakirev och andra vänner i tonsättargruppen De fem övertalat den alltmotvillige sjöbjörnen att skriva en symfoni som fick ett gott mottagande. De fem (förutom Rimskij och Balakirev även César Cui, Modest Musorgskij och Aleksandr Borodin) hade den något punkiga inställningen att ta avstånd från akademisk skolning – spontanitet och frihet skulle råda. Rimskij fjärmade sig med tiden rejält från

den idén. Han blev själv närmast sinnebilden av kunnighet och skicklighet i det kompositoriska hantverket, utsökt demonstrerat i *Sheherazade*. 1871 blev han professor vid konservatoriet i Sankt Petersburg, numera bär det hans namn. Han kom att få lika tacksamma som berömda elever, såsom Sergej Prokofjev och Igor Stravinskij.

Svitens satstitlar var från början de mer traditionella *Prélude*, *Ballade*, *Adagio* och *Finale*. Rimskij fick så idén att, utan att vara för detaljerad, försöka leda lyssnarens fantasi åt samma håll som hans egen under skapandet. Då blev det: *Havet och Sinbads skepp*, *Sagan om Prins Kalender*, *Den unge prinsen och den unga prinsessan och slutligen Festival i Bagdad: Havet. Skeppet krossas mot en klippa, där det står en krigare i brons*. Den inte genomtrevlige sultanen Shariâr har i sin övertygelse om alla kvinnors ständiga otrohet för vana att efter att ha gift sig på kvällen ta livet av hustrun följande morgon. Men vackra och modiga Sheherazade (ungefär ”den ädelborna”) finner på råd. Hon berättar sina sagor för maken, så uppfinningsrika och spännande att han inte vill missa fortsättningen på den berättelse hon strategiskt klipper av varje afton. Klipphängaren uppfunnen och Sheherazades liv räddat, för med tiden förändras sultanens sinnelag helt och han blir en ömt älskande make tills de båda möter sin gud. Musikaliskt skildras denna transformation liksom de bådaskaraktärer tydligt, då två teman genomsyrar hela verket. Det första vi hör är sultanens närmast brutala tema, följt av den mjukt leende Sheherazade representerad av soloviolen. Dessa melodier sammanflätas och i finalen klingar sultanens burdusa tema istället ut i ro och vila, omslingrat av soloviolen.

Paul Mägi, dirigent

Estländaren Paul Mägi är sedan 2004 Uppsala Kammarorkesters chefsdirigent. Han är en högt ansedd dirigent med en omfattande och framgångsrik karriär på scener runt om i Europa, USA och Sydamerika. Han har även ett förflutet som jazzviolinist.

Paul Mägi var konstnärlig ledare och chefsdirigent för Lettiska Nationalorkestern mellan 1990-94 och vid Estlands Nationalopera 1995-2002. Sedan 2011 är han konstnärlig ledare och chefsdirigent vid Vanemuine Teater i Tartu, Estland. Paul Mägi är också professor i dirigering vid Estniska Musikaliska Akademien och har tidigare verkat som gästprofessor vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm. 2013 blev Mägi invald i Kungliga Musikaliska Akademien, och i januari 2014 mottog han det hedervärda Estniska Kulturpriset för sitt breda arbete som dirigent och pedagog både i Estland och utomlands.

Trio X

Lennart Simonsson, piano

Per V Johansson, bas

Joakim Ekberg, trummor

Med Trio X medverkan i denna konsert så finns Musik i Upplands alla tre ensembler samtidigt på scenen! De andra två, Uppsala Kammarsolister och Linnékvintetten, bygger stommen i stråket respektive blåset i orkestern.

Trio X är en av Sveriges främsta improvisationsgrupper och en av Musik i Upplands tre anställda ensembler. De har spelat tillsammans sedan 2002 och har spelat in flera skivor, samarbetat med välkända artister, turnerat i Sverige och även utomlands. Trios särprägel är utforskande och gränsöverskridande musik, och de erfarna musikerna låter sig inspireras av många genrer.

Trio X är en mångsidig ensemble som arbetar i många olika projekt. Spelningar på jazzklubbar, konserthus och stora festivaler varvas med konserter i klassrum och inom vård och omsorg. Trio X har under flera år varit ett mycket uppskattat husband i Orphei Drängars Caprice. Sedan 2010 är trion också värdar och moderatorer i den mycket populära konsertserien Carte Blanche på UKK.

Uppsala Kammarorkester

Violin 1

Klara Hellgren, *konsertermästare*
Nils-Erik Sparf
Anders Lagerqvist
Joan Faigen
Sonia Flis
Karin Liljenberg
Katarina Edvardsson
Alexander Rydberg

Violin 2

Jeffrey Lee
Catharina Ericsson
Staffan Ebbersten
Gabriele Freese
Christina Gustavsson Hamberg
Elin Emtell Rubinsztejn

Viola

Susanne Magnusson
Pär Lindqvist
Jörgen Sandlund
Åsa Stove Paulsson
Anette Maxe

Violoncell

Erik Wahlgren
Sara Wijk
Louise Agnani
Gunnar Jönsson

Kontrabas

Sigrid Granit
Mattias Normell
Roger Bergman

Flöjt

Hanna Gustafsson
Kristina Eriksson
Hannah Törnell Wettermark

Oboe

Jenny Hülphers
Daniel Burstedt

Klarinett

Lena Jonhäll
Jan-Erik Alm

Fagott

Sven Aarflot
Magnus Bagge

Horn

Fredrik Dickfelt
Lennart Stevensson
Björn Eriksson
Britt Crafoord

Trumpet

Bengt Fagerström
Paul Hägglöf

Trombon

Birgitta Lagerstedt
Sally Allkins
Nicholas Eastop

Tuba

Alexander Skylvik

Pukor

Urban Grip

Slagverk

Rolf Landberg
Tomaz Nilsson
Magnus Einarsson
Martin Larsson
Claes Malmberg

Harpa

Delphine Constantin Reznik

Musik i Upplands kommande konserter

12 – 20 mars Konserterkarusellen

Kung Lir

Folkmusik i 2000-talet med influenser från andra genrer.

Turné i Uppsala län, tider och platser se: www.musikiuppland.se

Söndag 20 mars 16.00

Moz-Art Uppsala Kammarorkester

W. A. Mozart *Stråkkvintett i B-dur, Stråkkvintett i g-moll*

Pärt *Mozart-Adagio*

Schnittke *Moz-Art, för två violiner*

Sal B, Uppsala Konsert & Kongress

Musik i Uppland, Box 3106, 750 03 Uppsala, tel. 018-17 19 20, info@musikiuppland.se

Länsmusikchef: Peter Waldemarsson 018-17 19 33

Orkesterchef: Mona Gunnarsson 018-17 19 36, mona.gunnarsson@musikiuppland.se

Orkesterassistent: Jens Norberg 018-17 19 24, jens.norberg@musikiuppland.se

Fotografer: Urban Jörén (Trio X), Stewen Quigley (Paul Mägi)

Texter: Musik i Uppland, Gunnar Lanzky-Otto (Nielsen/Rimskij-Korsakov)

Se Musik i Upplands aktiviteter också via facebook, twitter och youtube.

www.musikiuppland.se